

A Fővárosi Ítéltábla dr. Polecsák Mária ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a dr. Kovácsy Zsombor ügyvéd által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében - amely perbe a dr. Karczub Péter ügyvéd által képviselt Alperesi beavatkozó (fél címe 1) az alperes pernyertessége érdekében beavatkozott - a Budapest Környéki Törvényszék 2012. február 3. napján kelt 11.P.28.723/2010/37. számú ítélete ellen a felperes részéről 38. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

részítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének a nem vagyoni kártérítésre és járulékaire vonatkozó rendelkezését helybenhagyja, ezt meghaladóan - a perköltséggel kapcsolatos rendelkezésekre is kiterjedően - az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Kötelezi a felperest, hogy - 15 napon belül - fizessen meg az alperesnek és a beavatkozónak személyenként 50.000 (Ötvenezer) forint plusz áfa összegű fellebbezési eljárási költséget, míg a 240.000 (Kettőszáznegyvenezer) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

A hatályon kívül helyezett rendelkezések tekintetében a Fővárosi Ítéltábla a felperes, az alperes és a beavatkozó fellebbezési eljárási költségét személyenként 50.000 (Ötvenezer) forint plusz áfa összegben állapítja meg azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

Ez ellen a részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az alperes kártérítő felelősségét a felperest élettársa, ... halálával kapcsolatban ért károkért a Fővárosi Ítéltábla közbenső ítélettel megállapította. A folytatódó elsőfokú eljárásban a felperes keresetét oly módon tartotta fenn, hogy 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és annak 2005. december 9-étől a kifizetéséig járó kamatainak amegfizetését kérte, vagyoni kárigényét pedig gondozási többlet humán erő ráfordítás címén 4.332.705 forint lejárt összegben és középátlagos kamataiban,

valamint 2011. május 1-jétől havi 73.800 forint járadékban kérte megállapítani, háztartási kisegítés címén 6.456.375 forint lejárt járadék és kamatainak megfizetését, folyamatos járadékként pedig havi 135.000 forint megfizetését kérte, továbbá a közlekedési kísérő többletköltségét 714.929 forint lejárt összegben és annak kamataiban, továbbá havi 9.653 forint folyamatos járadékban kérte megállapítani.

Az alperes és a felelősségbiztosító beavatkozó a kereset elutasítását kérte. Hivatkozásuk szerint a perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény nem támasztja alá, hogy a felperes segítségre szorul, ezen túlmenően azt is figyelembe kell venni, hogy az örökhagyó alapbetegségei életkilátásait jelentősen rontották. Hangsúlyozták: a felperes és ... életvitelének részletes feltárása lett volna szükséges, a rendelkezésre álló adatokból ugyanis az tűnik ki, hogy kettejük kapcsolata nem volt szoros. E vonatkozásban tartották szükségesnek a felperes lányainak tanúkénti kihallgatását, hangsúlyozták, a tanúk idézéséhez a felperes nem adta meg a szükséges adatokat.

Az elsőfokú bíróság a keresetet részben találva megalapozottnak, ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.000.000 forintot, annak 2005. december 31-étől a kifizetéséig járó törvényes mértékű késedelmi kamatát, míg az ezt meghaladó keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 43.484 forint állam által előlegezett költséget, míg - rendelkezése szerint - a fennmaradó állam által előlegezett költséget és a le nem rótt eljárási illetéket az állam viseli. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek és az alperesi beavatkozónak személyenként 799.560 forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtette: a felperes vagyoni kárigénye tekintetében a felperesi érdekkörben kihallgatott tanúk vallomásai nem voltak kétséget kizáróan hitelt érdemlők. Az elsőfokú bíróság valószínűsítette, hogy a tanúk az általuk előadott szolgáltatásokat egyáltalán nem vagy nem olyan mértékben nyújtják, mint azt előadták, ennek oka, hogy a felperesnek egyáltalán nincs szüksége ilyen mértékű ellátásra. A szakértői bizonyítás is ennek valószínűségét támasztotta alá, ugyanis az orvosszakértői vélemény alapján véleményezhető, hogy a felperes fizikai állapota alapján önmagát ellátni képes. Utalt arra: a pszichológus szakértő kifejezetten azt állapította meg, hogy a felperes önálló szükségleteit minél inkább saját kezébe kell adni, a mind kevesebb segítség esetén életvezetése és pszichés állapota is javulhat. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperesi előadás és a tanúvallomások a valóság elleplezését szolgálták. Az elsőfokú bíróság szükségesnek tartotta volna a felperes gyermekeinek tanúkénti kihallgatását a felperes korábbi, élettársa halálát megelőző időszakra és a jelenlegi életvitelére vonatkozóan, a felperes azonban gyermekei nevét nem közölte. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság azt valószínűsítette, hogy a felperes azért tette lehetetlenné a lányai tanúkénti kihallgatását, mert ezzel valamilyen, számára kedvezőtlen tény, körülményt akart leplezni, ez pedig gyengíti a felperes személyes előadását. Az elsőfokú bíróság

ezért a felperes vagyoni kárigényét teljes egészében megalapozatlannak találta. Utalt arra: a tartást pótló járadék tekintetében a felperes konkrét kárigényt nem terjesztett elő, ugyanígy a síremlék állításának költsége vonatkozásában sem.

A szakértők meghallgatására vonatkozó felperesi indítványt az elsőfokú bíróság szükségtelennek tartotta, ezért mellőzte azt. Álláspontja szerint a szakvélemények nem ellentmondásosak, a szakértők egybehangzóan úgy foglaltak állást, hogy a felperes önellátó szükségleteit képes lenne a saját kezébe venni, ezt akarnia kellene, ez a hozzáállás pszichés állapotát javítaná. Meggyőződése szerint a perben elérni kívánt cél a minél nagyobb haszonszerzés volt, hiszen még rászorultság esetén is túlzott a 218.453 forint összegű havi járadékigény.

A nem vagyoni kárigényt ugyanakkor az elsőfokú bíróság részben megalapozottnak találta, figyelemmel arra, hogy élettársa elvesztése a felperesnél fokozott szorongásos válaszkészséget alakított ki, enyhe depresszív tünetekkel, intenzív szociális izolációval. Figyelemmel volt az elsőfokú bíróság arra, hogy a néhai életkorára és alapbetegségére tekintettel életkilátásai az alperes mulasztása nélkül sem voltak túl jók, elvesztésével számolni lehetett, a kárigény megalapozottsága a néhai hirtelen halálához és nem a betegségéhez kapcsolódik. Mindezen körülmények alapján az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét 2.000.000 forintban tartotta arányosnak a felperest ért sérelemmel. Az elsőfokú bíróság a késedelmi kamatról a Ptk., a perköltségekről a Pp. rendelkezései alapján, a pernyertesség-pervesztesség arányában határozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen, annak részbeni megváltoztatása és a nem vagyoni kártérítés 5.000.000 forint és kamataira történő felemelése, ápolás, gondozás címén 4.332.705 forint és kamatai, háztartási kisegítés címén 6.456.375 forint és kamatai, míg közlekedési kísérő költsége címén 714.929 forint és annak kamatai, valamint 2011. május 1-jétől havi 218.453 forint összegű folyamatos járadék és perköltség megfizetése érdekében a felperes fellebbezett. Másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és újabb határozat hozatalára kötelezését kérte azzal, hogy a szakértői vélemények kiegészítése szükséges, a felmerült ellentmondások feloldása indokolt, különös tekintettel arra, hogy a bíróság speciális szakismeretekkel nem rendelkezik.

Kérte a megállapított perköltség jelentős mértékű csökkentését, az elsőfokú bíróság ítéletének - nem várt - helybenhagyása esetére pedig egy éves részletfizetés engedélyezését. Álláspontja szerint a megállapított perköltség összege az alperesi és a beavatkozó jogi képviseleti munkával nem áll arányban, és egy összegű kifizetése a felperes mindennapi megélhetését sodorná veszélybe.

Kifejtette: az elsőfokú bíróság ellentmondásos és hiányos orvosszakértői véleményre alapozta az ítéletét, elfogultan, hipotézisekre hagyatkozva utasította el nagyobb részben a keresetet, jöllehet a felperes szerencsétlen egészségi állapotáról a tárgyalásokon maga is meggyőződhetett. Hangsúlyozta: sértő és megengedhetetlen az ítélet indokolásában kifejtett feltételezés, kérdés, milyen

konkrét tények alapján feltételez és valószínűsít a bíróság el nem hangzott tanúvallomásokot. Álláspontja szerint ugyancsak elfogadhatatlan, hogy a felperesi érdekkörben kihallgatott tanúk szavahihetőségét megkérdőjelezi az elsőfokú bíróság, holott lehetősége lett volna helyszíni tárgyalás tartására, melynek keretében a felperes mindennapi nehézkes életviteléről, mozgáskorlátozottságáról meggyőződhetett volna, lehetősége volt kérdéseket intézni a tanúkhöz. Az elsőfokú bíróság nem indokolta, miért helyezkedett arra az álláspontra, hogy a tanúk nem állítottak igazat, e vonatkozásban álláspontja szerint az elsőfokú bíróság elfogultsága is felmerülhet.

Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét kirívóan alacsony összegben állapította meg, figyelmen kívül hagyta, hogy a felperes idős korában, az alperes súlyosan gondatlan magatartása következtében veszítette el a támaszát. A rendelkezésre álló szakvélemények nem aggálytalanok, ezért a szakértők meghallgatása indokolt, egyebek mellett olyan lényeges kérdéseket kell megválaszolniuk, hogy a felperes jelenlegi egészségi állapota mennyiben indokolja háztartási kisegítő, illetve közlekedési kísérő költségének felmerülését. Hangsúlyozta: nem csak az volt a kérdés, hogy élettársa halálával összefüggésben a felperesnek milyen betegségei keletkeztek, hanem az is, hogy jelenlegi állapota milyen segítség igénybevételét teszi szükségessé. Utalt az általa csatolt, a felperes folyamatos orvosi ellátását igazoló dokumentumokra, amelyeket a szakértők figyelmen kívül hagytak. Hangsúlyozta: egészségi állapota miatt már élettársa életében is szinte mindenben segítségre szorult, és ezt a segítséget a néhai biztosította számára. Utalt a Legfelsőbb Bíróság konkrét ügyben hozott határozatára, amely szerint elemezni kell a káresemény folytán elszenvedett sérelem típusát, súlyát, hatásait. A hozzátartozó elvesztése következtében az érzelmi stabilitás, a mentális egészség megrendülése, a támasz hiánya, és a biztonságérzet elvesztésével kell számolni. A nem vagyoni kártérítést a károsultnak a családban éléshez fűződő személyiségi jogának megsértése önmagában is indokolja.

Az alperes ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására irányult. Kifejtette: a nem hozzátartozó személyek által szívésségből nyújtott segítség szükségessége a perben nem volt bizonyítható. A felperes a bizonyítási eljárásban elzárkózó magatartást tanúsított, olyan bizonyítékok feltárását tette lehetetlenné, amelyek adalékuul szolgálhattak volna a felperes és élettársa korábbi életvitelének feltárásához. Figyelemmel kellett lenni arra is, hogy az alperes károkozó magatartásának hiányában ... milyen segítségnyújtásra lett volna képes, hangsúlyozta, a nem tökéletes egészségnek örvendő személy által nyújtható segítség mértékéből kell kiindulni.

Az alperesi beavatkozó maga is az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Utalt arra: a felperes és élettársának együttélése részletesen nem volt feltárható, laza kapcsolat pedig nem lehet alapja olyan összegű nem vagyoni kártérítésnek, amely a perbelinél mélyebb és erősebb kötődésű életviszonyoknál sem merül fel. Hangsúlyozta: a felperes megtagadta a gyermekei tanúkenti

kihallgatásához szükséges adatok közlését, holott egyedül a nevezettek tudták volna tanúsítani az együttélés körülményeit. Utalt az orvosszakértői véleményre, mely szerint a felperes önmagát ellátni képes, számára ez, pszichés állapotának javítása céljából szükséges is lenne. A szakvéleményből az is kitűnik, hogy egészségi állapota miatt a néhai nagy valószínűséggel nem tudott volna érdemi segítséget nyújtani a felperesnek, valamint, hogy a felperest nem az élettársa betegsége, hanem a halála viselte meg. A beavatkozó értelmezése szerint ez annyit jelent, hogy a felperest az élettársához érzelmi kapcsolat nem fűzte, csak az viselte meg, hogy a jövőben nem számíthat rá.

A perköltség vonatkozásában kifejtette: az a felperesi előadás, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség összege nem áll arányban a jogi képviselők munkájával, konkrétum nélküli személyeskedés, a kérdést a bíróságnak kell megítélnie. Rámutatott: az alperes 10%-ban lett pervesztes. A részletfizetési kérelmet nem tudta értelmezni, mivel ha a nem vagyoni kártérítés és annak kamatai a felperes részére kifizetésre kerülnek, az a megélhetési költségeket fedezi.

A felperes fellebbezése a következők szerint részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a nem vagyoni kártérítés elbírálásához szükséges mértékben feltárta, a Fővárosi Ítélet tábla az arra alapított, a helytállóan felhívott jogszabályok, helyes alkalmazásával levont jogi következtetéseivel e tekintetben egyetértett.

A felperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel utal arra a Fővárosi Ítélet tábla:

A Ptk. 355. § (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges, vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A nem vagyoni kártérítés - rendeltetése szerint - nem vagyoni jellegű sérelmet más nemű, pénzbeli kártérítéssel orvosol, ennél fogva egzakt bizonyítása nem lehetséges. A nem vagyoni kártérítés összegét az eljáró bíróság a bírói gyakorlat által kialakított mérlegelési szempontok alapján - a károsodás jellege, súlya, a károkozás időpontja a kárkori ár- és értékviszonyokra tekintettel, a károsult személyi és vagyoni körülményei, és a bírói gyakorlat által más, hasonló tárgyú perekben megállapított kártérítési összegek - az Alkotmánybíróság határozataiban is kifejtettekre figyelemmel, minden esetben a konkrét sérelemhez igazodó, egyedi mérlegeléssel állapítja meg. Adott esetben az elsőfokú bíróság a mérlegelés szempontjait helytállóan és teljes körűen figyelembe vette, az általa meghatározott nem vagyoni kártérítés összege is megfelelő, különös tekintettel a káresemény időpontjára és a bírói gyakorlat által a hasonló tárgyú perekben megállapított kártérítési összegekre, annak felemelésére ezért a Fővárosi Ítélet tábla nem látott módot.

A vagyoni kártérítés tekintetében ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan. A Fővárosi Ítélőtábla rámutat: a kártérítés funkciója, hogy a károsult számára - természetbeni helyreállítással, vagy ha ez nem lehetséges, pénzbeli kompenzációval - olyan helyzetet teremtsen, mint amilyenben a káreseményt megelőzően volt. Nem tévedett ezért az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában annak hangsúlyozásával, hogy a kereset elbírálása szempontjából ... életében megvalósult helyzet feltárása volt szükséges, vagyis a felperesnek bizonyítania kell azokat a személyi és vagyoni körülményeket, melyeket az örökhagyóval együtt, mindennapjaik során kialakítottak, ehhez képest ítélt meg, hogy a nem vagyoni kár mellett a felperes szenvedett-e olyan fogyatkozást, melyre tekintettel vagyoni kárigénye keletkezett. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor e vonatkozásban nem tett eleget a Pp. 3. § (3) bekezdésén alapuló tájékoztatási kötelezettségének, ennek következtében nem áll rendelkezésre elegendő adat a vagyoni kárigényről való megalapozott döntéshez. A felperes nem vitásan nem volt együttműködő a gyermekei tanúkénti kihallgatását illetően, a kártérítés szempontjából jelentőséggel bíró körülményekre azonban az eddig kihallgatott tanúk is szolgáltatottak adatokat.

A Fővárosi Ítélőtábla utal arra: a felperes alappal kifogásolta az elsőfokú eljárásban beszerzett szakvéleményeket, tekintve, hogy a szakvélemények valóban tartalmazzak bizonyos ellentmondást, ennél fogva azokat nem lehet a tanúvallomások ellenében hatóként, azok bizonyító erejét gyengítő körülményként értékelni.

A Fővárosi Ítélőtábla rámutat: elsődlegesen arra kell figyelemmel lenni, hogy a felperes a vagyoni kárigényét két különböző ténybeli alapon terjesztette elő. Egyfelől sérelmezte az élettársának az alperes mulasztásával összefüggésben bekövetkezett halála folytán elszenvedett egészségromlását, másfelől azt a hátrányosan megváltozott élethelyzetet, melybe az élettársa halála után, annak következtében került, hogy az alperes mulasztására visszavezethetően nélkülözni kénytelen az örökhagyó segítő közreműködését.

A felperes fizikai és pszichés egészségét vizsgáló szakvélemény úgy fogalmazott, hogy fizikai állapotától függően, önellátó szükségleteit a felperes kezébe kell adni, illetve, hogy a felperes fizikai egészségi állapotánál fogva önmaga ellátására képes, ugyanakkor azt is rögzítette, hogy a felperes több, a szervezetét komolyan megterhelő, rendszeres gondozást, ellátást igénylő megbetegedésben szenved, az orvosi iratokból megállapíthatóan szédül, mozgása bizonytalan. Ilyen körülmények között a felperes alappal mutatott rá arra, hogy a szakvélemény olyan ellentmondást, melynek tisztázása elengedhetetlen annak megállapításához: rászorul-e a felperes a vagyoni kárigénye alapját képező ellátásokra vagy sem. Vizsgálni kell azt is, hogy a felperesnek a szakvélemény szerint is fennálló, az őt ért veszteséggel okozati összefüggésben kialakult fokozott szorongásos válaszkészsége befolyásolja-e, ha igen milyen módon és mértékben a felperes szervezetének biológiai-fizikai működését. Ezt követően lehet választ adni arra, képes-e a felperes önmaga ellátására.

Mindezek feltáráshoz további szakértői bizonyítás, a szakvélemény szóbeli vagy írásbeli kiegészítése szükséges [Pp. 182. § (3) bekezdés]. Az ily módon kiegészített, ellentmondásoktól mentes szakvélemény alapján végezhető csak el annak bírói mérlegelése, hogy a felperesi érdekkörben kihallgatott tanúk vallomásai mennyiben állnak összhangban az orvosszakmai szempontok által indokolt szükségletekkel. Alapvető fontosságú mérlegelési szempont emellett az, hogy élettársa életében milyen jellegű és mértékű segítséget, támogatást nyújtott a felperes részére. Feltáratlan az is, jogosult-e a felperes valamilyen intézményes segítség igénybevételére, amennyiben igen, annak költsége az igény megalapozottsága esetén sem hárítható az alperesre.

Az elsőfokú bíróság az előzőekben részletezett szempontok együttes mérlegelésével kerülhet abba a helyzetbe, hogy megalapozottan bírálja el a felperes vagyoni kárigényét.

Az ehhez szükséges bizonyítás lefolytatásához azonban előzetesen tájékoztatni kell a peres feleket a kereseti kérelem alapján rájuk háruló bizonyítási teherről, a bizonyítandó tényekről, és a bizonyítatlanság jogkövetkezményeiről [Pp. 3. § (3) bekezdés]. Az ezt követően a peres felek által indítványozott, és szükségesnek mutakozó bizonyítás felvételét követően kerülhet az elsőfokú bíróság abba a helyzetbe, hogy megítélje, alapos-e - részben vagy egészben - a felperes vagyoni kárigénye vagy sem. A Fővárosi Ítéltábla utal arra: tájékoztatás hiányában nincs lehetőség arra sem, hogy a bizonyítottság hiányát a Pp. 206. § (1) bekezdése körében a bizonyításra köteles fél terhére értékelje a bíróság.

Az előzőekben kifejtettek alapján az érdemi döntés meghozatalához a felperes vagyoni kárigénye tekintetében további, terjedelmes bizonyítás lefolytatása szükséges, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezés tekintetében, a fellebbezési eljárásban a Pp. 239. §-án keresztül érvényesülő Pp. 213. § (2) bekezdése értelmében meghozott részítéletével, a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - utalva helyes indokaira - helybenhagyta, míg az ezt meghaladó, a vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezéseit a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította azzal, hogy a teljes kereset elbírálását követően kell a pervesztesség-pernyertesség arányát figyelembe véve a perköltség viseléséről rendelkezni.

A jogvita a nem vagyoni kártérítés tekintetében lezárult, a felperes fellebbezése e vonatkozásban sikertelen volt, ezért köteles megfizetni az ennek megfelelő, az alperes és a beavatkozó jogi képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdéseiben foglaltak szerint a kifejtett tevékenységgel arányosan, a 4/A. §-a alapján az áfára is figyelemmel meghatározott ügyvédi munkadíjból álló fellebbezési eljárási költséget, míg a le nem rótt, az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint meghatározott fellebbezési eljárási illetéket a

felperes költségmentességére figyelemmel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a értelmében az állam viseli.

A Fővárosi Ítéltábla a hatályon kívül helyezett rendelkezések tekintetében a peres felek fellebbezési eljárási költségét az előzőekben hivatkozott jogszabályi rendelkezések szerint, a Pp. 252. § (4) bekezdése értelmében csupán megállapította, azzal, hogy annak viseléséről az elsőfokú bíróság határoz.

Budapest, 2012. július 4.

Dr. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Varga Edit s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró